

Sz. Tóth László

## Vitától hangos iskola

### Tisztelt Szerkesztőség! Kedves Kollégák!

Az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló gimnázium és Kollégium idén indította útjára a Demokratikus Ifjúságért Alapítvány (DIA) szakmai támogatásával iskolai disputaprogramját *Vitától hangos iskolák* címmel, amelynek elsődleges célja, hogy elősegítse a demokratikus értékeken alapuló párbeszédet a döntéshozók és az ifjúság között.

Iskolánkban korábban is létezett már vitacsoport, és 2013-ban az Európai Unió támogatásával megvalósuló *Szóval?!* elnevezésű országos vitaverseny kapcsán került újra szorosabb kapcsolatba a disputával. Tavaly még csupán három tanuló ismerkedhetett meg a Karl Popper-féle versenyvita-formátummal. E tanév elején azonban már vitaszakkörök is alakultak, ezeknek a tagjai hetente vitáznak a társadalmat érintő kérdésekről, szem előtt tartva a demokratikus elveket és az erőszakmentes kommunikációt.

Jelenleg kétféle szakkörünk működik: a 7–8. évfolyamosok a közösségi vitaformátumokon (például a kétsarkos, a négysarkos és a képviseleti vita módszerén) keresztül, játékos formában tanulják meg a disputa alapjait, míg a 9. évfolyamtól már versenyvitára is készülnek a diákok. Megtanulják, hogyan épül fel egy érv, és hogyan érdemes megcáfolni. Hogyan kell jól megformált, lényegre törő kérdést feltenni, valamint hogyan kell megfelelően megválaszolni. Mindezt olyan alapszabályok mentén teszik, mint hogyan kell egyenlő félnek tekinteni a vitapartnert és kompromisszumkész, indulatoktól mentesen kommunikálni egymással.

Úgy gondoljuk, hogy a disputa kiemelten fejlesztendő terület. A diszciplináris, elméleti-akadémiai jellegű tanulásban élen járó diákjainkat sokszor éppen néhány hiányzó kompetencia foghatja vissza előmenetelükben, a későbbi fejlődésben. Ilyen a nyilvános felszólalás képessége, a vita kultúrája, azaz az intelligens vitára való képesség, a demokratikus döntéshozatal gyakorlása egy kérdés megvitatása során, valamint egy probléma több nézőpontú vizsgálata. Diákjaink sokszor kerülhetnek majd olyan helyzetbe az életük során, ahol véleményt kell formálniuk, és saját érdeküket kell érvényesíteniük.

Hasonló szituációt modelleztünk a döntéshozókkal folytatott vita gyakorlása során is, amelyből négyet 2014 januárjában szerveztünk. Alkalmanként öt-hat szakértőt hívtunk meg az ifjúságot érintő kérdések tárgyalásához, ezek a következők voltak: karrier vagy hivatás, itthoni vagy külföldi továbbtanulás, illetve a női-férfi esélyegyenlőség kérdése. Célunk az volt, hogy motiválttá tegyük a fiatalokat az őket is érintő problémák megvitatására és a közös megoldáskeresésre. A nap első felében lefolytatott vitatréningeket követően a diákok word café formátumú (kerekasztal-beszélgetés jellegű) vitákat folytathattak a szakértőkkel. A vitaesemények során fiatalok és felnőttek egyenrangú felekként cserélhettek eszmét, amely mindkét félre felszabadítólag hatott.

Április 10-én pedig egész napos vitaprogramot szerveztünk *Az én ideális iskolám* címmel. Arra kértük iskolánk valamennyi osztályát, hogy nevezzenek meg egy általuk fontosnak tartott, az iskolát is érintő problémát. Ezekről problémafákat készítettünk, majd az osztályok megoldási javaslatokat vitattak meg és dolgoztak ki közösen. Ezek végül az iskola vezetősége elé kerültek, és a tanulók válaszokat is kaptak: megvalósulhatott a párbeszéd a döntéshozókkal.

Célunk, hogy a programokból hagyományt teremtsünk, és a disputát a pedagógiai programunkba is beemeljük, hiszen csak folyamatos gyakorlással tudjuk elérni azt, hogy a problémafelvetéseinket és a megbeszéléseinket demokratikus légkör hassa át a tanár és a diák részéről egyaránt.

Üdvözlettel:

Budapest, 2014. április 19.

Sz. Tóth László  
magyartanár, disputatréner

**Sz. Tóth, László: Schools loud of debate**

#### **Az írás szerzőjéről**

Sz. Tóth László  
ELTE Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium, Budapest, Magyarország  
ltoth[kukac]apaczai.elte.hu  
<https://orcid.org/0009-0000-1792-4611>